

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ
śrīsītālakṣmaṇabharataśatrughnahanumatsamēta śrīrāmacandra
parabrahmaṇē namaḥ

śrīmadrāmāyaṇē vālmīkiyē ādikāvyaē ayōdhyākāṇḍē
॥ śōḍaśādhikaśatatamaḥ sargaḥ ॥

This document has been prepared by
Sunder Kidāmbi
with the blessings of
śrī raṅgarāmānuja mahādēśikan
His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ
śrīsītālakṣmaṇabharataśatrughnahanumatsamēta śrīrāmacandra
parabrahmaṇē namaḥ

॥ śōḍaśādhikaśatatamaḥ sargaḥ ॥

vṛddhēna kulapatinā saha bahūnāṃ munīnāṃ citrakūṭaṃ
tyaktvānyasminnāśramē gamanam

pratiyātē tu bharatē
vasan rāmastadā vanē |
lakṣayāmāsa sōdvēga -
mathautsukyaṃ tapasvinām ॥ 2.116.1 ॥

yē tatra citrakūṭasya
purastāt tāpasāśramē |
rāmamāśritya nīratā -
stānalakṣayadutsukān ॥ 2.116.2 ॥

nayanairbhrukuṭībhiśca
rāmaṃ nirdiśya śaṅkitāḥ |
anyōnyamupajalpantaḥ
śanaiścakrurmithaḥ kathāḥ ॥ 2.116.3 ॥

tēṣāmautsukyamālakṣya
rāmastvātmani śaṅkitāḥ |

kṛtāñjaliruvācēda -

mṛṣiṃ kulapatiṃ tataḥ || 2.116.4 ||

na kaścid bhagavan kiñcit

pūrvavṛttamidaṃ mayi |

dṛśyatē vikṛtaṃ yēna

vikriyantē tapasvinaḥ || 2.116.5 ||

pramādāccaritaṃ kiñcit

kaccinnāvarajasya mē |

lakṣmaṇasyarṣibhirdṛṣṭaṃ

nānurūpaṃ mahātmanaḥ || 2.116.6 ||

kaccicchuśrūṣamāṇā vaḥ

śuśrūṣaṇaparā mayi |

pramadābhyucitāṃ vṛttiṃ

sītā yuktāṃ na vartatē || 2.116.7 ||

atharṣirjarayā vṛddha -

stapasā ca jarāṃ gataḥ |

vēpamāna ivōvāca

rāmaṃ bhūṭadayāparam || 2.116.8 ||

kutaḥ kalyāṇasattvāyāḥ

kalyāṇābhiratēḥ sadā |

calanaṃ tāta vaidēhyā -

stapasviṣu viśēṣataḥ || 2.116.9 ||

tvannimittamidaṃ tāvat

tāpasān prati vartatē |

rakṣōbhyastēna saṁvignāḥ

kathayanti mithaḥ kathāḥ || 2.116.10 ||

rāvaṇāvarajaḥ kaścit

kharō nāmēha rākṣasaḥ |

utpātya tāpasān sarvā -

ñjanasthānanivāsinaḥ || 2.116.11 ||

dhṛṣṭaśca jitakāśī ca

nṛśaṁsaḥ puruṣādakaḥ |

avaliptaśca pāpaśca

tvāṁ ca tāta na mṛṣyatē || 2.116.12 ||

tvam yadāprabhṛti hyasmi -

nnāśramē tāta vartasē |

tadāprabhṛti rakṣāṁsi

viprakurvanti tāpasān || 2.116.13 ||

darśayanti hi bībhatsaiḥ

krūrairbhīṣaṇakairapi |

nānārūpairvirūpaiśca

rūpairasukhadarśanaiḥ || 2.116.14 ||

apraśastairāśucibhiḥ

samprayujya ca tāpasān |

pratighnantyaparān kṣipra -

manāryāḥ purataḥ sthitān || 2.116.15 ||

tēṣu tēṣvāśramasthānē -

ṣvabuddhamavalīya ca |

ramantē tāpasāmstatra
nāśayantō'lpacētasah || 2.116.16 ||

avakṣipanti srugbhāṇḍā -
nagnīn siñcanti vāriṇā |
kalaśāṁśca pramardanti
havanē samupasthitē || 2.116.17 ||

tairdurātmabhirāviṣṭā -
nāśramān prajihāsavaḥ |
gamanāyānyadēśasya
cōdayantyṛṣayō'dya mām || 2.116.18 ||

tat purā rāma śārīrī -
mupahiṁsām tapasviṣu |
darśayanti hi duṣṭāstē
tyakṣyāma imamāśramam || 2.116.19 ||

bahumūlaphalaṁ citra -
mavidūrāditō vanam |
aśvasyāśramamēvāhaṁ
śrayiṣyē sagaṇaḥ punaḥ || 2.116.20 ||

kharastvayyapi cāyuktaṁ
purā rāma pravartatē |
sahāsmābhiritō gaccha
yadi buddhiḥ pravartatē || 2.116.21 ||

sakalatrasya sandēhō
nityaṁ yuktasya rāghava |

samarthasyāpi hi satō

vāsō duḥkhamihādyā tē || 2.116.22 ||

ityuktavantam rāmastam

rājaputrastapasvinam |

na śaśākōttarairvākyai -

ravabaddham samutsukam || 2.116.23 ||

abhinandya samāprcchya

samādhāya ca rāghavam |

sa jagāmāśramam tyaktvā

kulaiḥ kulapatiḥ saha || 2.116.24 ||

rāmaḥ saṁsādhya ṛṣigaṇamanugamanād

dēśāt tasmāt kulapatimabhivādyā ṛṣim |

samyakprītaistairanumata upadiṣṭārthaḥ

puṇyam vāsāya svanilayamupasampēdē || 2.116.25 ||

āśramamṛṣivirahitam prabhuḥ

kṣaṇamapi na jahau sa rāghavaḥ |

rāghavam hi satatamanugatā -

stāpasāścārṣacaritē dhṛtaguṇāḥ || 2.116.26 ||

|| ityārṣē śrīmadrāmāyaṇē vālmīkiyē ādikāvyē

ayōdhyākāṇḍē ṣōḍaśādhikaśatatamaḥ sargaḥ ||